

Testamentti - kannattaisi useimmiten tehdä

Testamentti on asiakirja, jolla voi määrätä siitä, miten omaisuus jaetaan kuoleman jälkeen. Siis mitä omaisuudelle tapahtuu ja mahdollisesti kuka asioita hoitaa.

Milloin kannattaa tehdä testamentti? Melkein aina. Usein puoliset ajattelevat, että eivät he tarvitse testamenttia, koska heillä on yhteiset lapset. Tämä ajatus ei kuitenkaan ole hyvä peruste jättää testamentti tekemättä.

Suomen lain mukaan puoliso ei peri toista puolisoa, mikäli heillä on lapsia, ellei heillä ole testamenttia, jolla näin on määrätty. Tämä käsitys, että puoliso perii aina puolet toisen omaisuudesta, on hyvin monen käsitys perimysjärjestyksestä. Ilman testamenttia lapseton pariskunta perii toisensa elinajakseen. Tämä siis tarkoittaa sitä, että molempien kuoltua jäljellä oleva perintö jaetaan kummankin puolison perillisten kesken.

Puoliso voi saada aikaisemmin kuolleen puolison omaisuudesta tasinkoa, mikäli hänen oma varallisuutensa on pienempi kuin vainajan. Tässä myös tulee huomiotavaksi se, onko puolisoilla avioehto, joka määrää myös siitä voiko saada avio-oikeutta eli tasinkoa aikaisemmin kuolleen puolison varallisuudesta. Elävän ei tarvitse luovuttaa omasta omaisuudestaan avio-oikeutta.

Jos puoliset haluavat, että toisen puolison kuoleman jälkeen toinen voi joko saada toisen omaisuuden tai hallita sitä, tulisi ehdottomasti tehdä testamentti. Ilman testamenttia aikaisemmin kuolleen puolison varallisuudesta voi saada hallintaansa ainoastaan yhteisen kodin, silloin kun pesässä on rintaperillisiä. Oma omaisuus jää tietysti elävälle itselleen, mutta jos kesämökki, auto, pankkitilit, arvo-osuudet ym. omaisuus on vainajan nimissä ja leskellä on itsellään omaisuutta niin paljon, ettei tasinkoa tule, voidaan vainajan kaikki muu omaisuus lukuun ottamatta yhteistä kotia joutua jakamaan. Mikäli yksikin pesän osakas vaatii pesän jakoa ja pesässä on muuta varallisuutta, tulee pesän jako mahdollisesti toteutettavaksi.

Siis ainoa tapa turvata se, että toinen puoliso saa elinajakseen toisen omaisuuden hallintaansa, on tehdä edes hallintaoikeustestamentti. Tähän ei siis vaikuta se ovatko lapset yhteisiä vai eivät. Tällä on myös perintöverotuksellisesti merkitystä. Jos testamenttia ei ole, saavat perilliset perintöverosta hallinta-alennuksen ainoastaan yhteisen kodin osalta. Jos taas testamentilla on määrätty koko omaisuuden hallinnasta, vaikuttaa se perillisen osalta koko perittävään omaisuuteen ja sen verotukseen.

Usein perilliset luulevat, että he voivat vaatia lakiosaansa aina maksuun. Näin ei kuitenkaan ole, mikäli pesässä ei ole muuta varallisuutta kuin yhteinen koti. Lakiosaa voi kyllä vaatia, mutta sen saamista joutuu odottamaan mahdollisesti lesken eliniän.

Testamenttia laadittaessa on tärkeää miettiä sitä, minkälainen tahto puolisoilla on. Halutaanko, että toinen voi vain hallita toisen omaisuutta kuoleman jälkeen ja käyttää sitä vai onko tahto niin, että toinen saa omaisuuden omakseen ja voi vaikka myydä sen. Hallinta- ja käyttöoikeustestamentilla on siis suuri ero omistusoikeustestamenttiin.

Omistusoikeustestamentilla saadun omaisuuden saa siis sen nimen mukaisesti omakseen ja voi tehdä sillä haluamallaan tavalla vapaasti mitä haluaa. Sen voi myös siis testamentata eteenpäin. Jos puolisoilla on omistusoikeustestamentti, niin lasten tulee tarkoin miettiä, mitä se heille tarkoittaa. Testamenttiin laitetaan usein teksti, ettemme toivo lastemme vaativan lakiosaansa toisen puolison eläessä. Testamentin tekijätkään eivät ehkä aina ole miettineet tai tarkoin ymmärtäneet mitä tämä tarkoittaa.

Testamentti - kannattaisi useimmiten tehdä

Jos on mahdollista, että leski hukkaa tai käyttää koko aikaisemmin kuolleen puolison omaisuuden tulisi lakiosaa vaatia. Mahdollisesti leski solmii uuden avioliiton tai tekee oman testamentin. Silloin on tärkeää, että rintaperilliset esittävät lakiosavaatimuksen. Lakiosavaatimus on ainoa tapa taata, että saa joskus perinnöstä edes jotain. Lakiosavaatimus ei suoraan tarkoita sitä, että lesken on se heti maksettava, hänelle tulee tähän osaan varallisuutta ns. hukkaamiskielto.

Testamentti on ainoa tapa, jolla voi vaikuttaa siihen miten oma varallisuus kuoleman jälkeen jaetaan. Testamentti tehdään kirjallisesti ja siinä on kaksi esteetöntä todistajaa yhtäaikaisesti läsnä ollen todistamassa, että testamentin tekijä itse allekirjoittaa testamentin vapaaehtoisesti selvittäen, että se on hänen viimeinen tahtonsa. Todistajien ei tarvitse tietää testamentin sisältöä. Testamentin voi myös eläessään hyväksyttää perillisillään.

Testamentissa voi hyvin yksityiskohtaisesti määrätä omaisuuden perimisestä, myös hautausjärjestelyistä sekä siitä kuka pesää hoitaa ja testamentin toimeenpanee.

Olisi erittäin tärkeää, että testamenttia ei viedä tallelokeroon. Siitä voi toki viedä yhden kappaleen tai sen ainoan alkuperäisen sinne, mutta ainakin kopio tulisi olla helposti löydettävissä henkilön kuoleman jälkeen.

Jos testamentissa on määrätty jotain hautajaisten osalta tai siitä kuka on valtuutettu asioita hoitamaan, tallelokerossa oleva testamentti saadaan jopa liian myöhään tiedoksi. Pankin tallelokerossa olevan omaisuuden saa luetteloitettua henkilön kuoleman jälkeen vasta sitten, kun sukuselvitys on tehty niin pitkälle, että voidaan osoittaa se henkilö, jolla on oikeus luetteloittaa tallelokeron. Siis tallelokerolle ei välttämättä pääse ennen hautajaisia ja joskus sinne pääseminen voi kestää useita viikkoja ja mikäli vainajalla ei ole lähiomaisia niin asian hoitaminen on vielä hitaampaa ja vaikeampaa. Usein lehdissä ja eri medioissa kirjoitetaan ja asianajajatkin sanovat, että testamentti kannattaa säilyttää pankin tallelokerossa, mielestäni ei.

Yli 30 vuotta alalla toimineena sekä hautauksia järjestäen, perunkirjoituksia ja pesänselvityksiä hoitaen ja testamentteja laatineena olen ehdottomasti sitä mieltä, että jokaisen testamentin tekijän tulisi jättää ainakin kopio testamentista muualle kuin tallelokeroon. Tämä helpottaa asioiden hoitamista ja takaa huomattavasti paremmin sen, että oma tahto kuoleman jälkeen tapahtuu ilmoitetulla tavalla.

Ainakin yksinäisten henkilöiden olisi hyvä tehdä testamentti, mutta jokaisen olisi hyvä harkita sen tekemistä omalla kohdallaan.

Testamentin laadinnassa on hyvä käyttää asiantuntijan apua.

Kyllikki Forsius